

Ананьєва О.О.,
кандидат економічних наук
Університет «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: AnanyevaO@krok.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-9544-7408>

Маркульчак К.Б.
e-mail: markulchakkb@krok.edu.ua
студент Університету «КРОК», м.Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНІ ІДЕЇ В РОБОТІ ЮЛІАНА БАЧИНСЬКОГО «УКРАЇНА IRREDENTA»

Анотація. Тези присвячено дослідженню основних економічних ідей, викладених Юліаном Бачинським у його праці «Україна irredenta». Визначено їхній вплив на майбутні політичні та економічні концепції українського національного руху.

Ключові слова: економічна незалежність, індустріалізація, державне регулювання, фінансова система, національна економіка.

Юліан Бачинський — видатний український політичний діяч, публіцист, соціаліст і ідеолог українського націоналізму кінця XIX — початку XX століття. Його діяльність охоплювала політичну боротьбу, журналістику та активну участь у формуванні національної свідомості українців. Юліан Бачинський народився у 1870 р. в с. Новосілка, Тернопільської області. Вищу юридичну освіту здобув в університетах Львова і Берліна. У 1890–1897 рр.— член Русько-української радикальної партії в Галичині, очолював її соціалістичне крило, підтримував концепцію «молодших» радикалів, визначальною рисою якої було обстоювання самостійності України. В 1919 р. уряд УНР призначив Бачинського головою дипломатичної місії у Вашингтоні. Після невдалих переговорів з офіційними колами США про визнання УНР влітку 1921 р. приїхав до Відня і склав повноваження керівника дипломатичної місії.

Юліан Бачинський увійшов в історію як автор праці «Україна irredenta» (1895 р.), де вперше на науковому рівні обґрунтував ідею незалежності України. У своїй праці розвинув економічне обґрунтування необхідності української незалежності, що стало одним із ключових елементів національної ідеології кінця XIX століття. Він стверджував, що Україна в межах Російської імперії та Австро-Угорщини залишається колоніально залежною територією, що гальмує її економічний розвиток і прирікає народ на бідність [1].

Бачинський наголошував, що індустріалізація та розвиток економіки неможливі без незалежного управління ресурсами. Він вказував на те, що Україна має потужний аграрний потенціал, багаті природні ресурси (зокрема, вугілля та залізну руду Донбасу й Криворіжжя), які використовуються для збагачення імперських центрів, а не українського народу.

У своїй праці він аналізує залежність української економіки від імперських структур, наголошуючи, що сільське господарство залишається основою економіки, але прибутки з нього перерозподіляються на користь Москви та

Відня. Він критикує відсутність в Україні власної фінансової системи, що унеможливило кредитування національного виробника та призводить до залежності від імперських банківських установ.

Бачинський пропонував концепцію економічної самостійності, яка передбачала:

- розвиток промисловості (зокрема індустріалізації) та технологій у межах національної економіки;
- створення власних банків і фінансових установ для підтримки українського підприємництва;
- формування незалежної митної політики для захисту внутрішнього ринку;
- розвиток транспорту та комунікацій (залізниці) як важливих факторів економічної інтеграції.

Ці ідеї випереджали свій час і були важливими не лише з погляду політичної боротьби, а й з точки зору розуміння економічної незалежності як фундаменту державотворення.

Праця Бачинського зіграла свою роль на майбутні політичні та економічні концепції українського національного руху. Його погляди стали основою для програм українських політичних партій початку ХХ століття, зокрема Української соціал-демократичної робітничої партії (УСДРП) та Української радикальної партії.

Бачинський констатує, що Україна розділена між двома імперіями: Австро-Угорською та Російською. При цьому необхідний розпад як однієї з них, так і іншої (цю необхідність розпаду великих імперій у новій економічній ситуації він обґрунтовує на основі низки історичних прикладів) має привести, внаслідок внутрішньої боротьби між українською, російською та польською буржуазіями, до утворення національної української держави. Щодо Російської імперії в «Україна irredenta» стверджується, що в ній відсутня економічна цілісність, а отже, й політична. Російська імперія, за Бачинським, економічно розділена на три території — польську, українську й російську, які в майбутньому стануть основами незалежних держав (причому, на думку Бачинського, найвигідніше це Україні як економічно найвідсталішій, а найменше вигідно — економічно розвиненій Польщі). А поштовх до цього розпаду надасть запровадження конституції в імперії, перетворення її на федерацію [2].

Його тези про необхідність індустріалізації та створення самостійної фінансової системи частково реалізувалися в період існування Української Народної Республіки (1917–1920 рр.). В подальшому вони були враховані в економічній політиці Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) та деяких економічних стратегіях українських емігрантських організацій у міжвоєнний період.

Уже в ХХ столітті економічні концепції Бачинського знайшли продовження у працях таких діячів, як В'ячеслав Липинський, Степан Рудницький та інші, які розвивали ідеї економічного націоналізму та самодостатності української економіки.

У майбутньому, на думку Ю. Бачинського, Україна повинна стати соборною державою. Разом з тим, він вважав, що держави, які досягли свого високого суспільного розвитку будуть об'єднуватися. Тому і Україна може приєднатися до якогось федеративно-конфедеративного утворення, стати повноправним членом європейської чи всесвітньої федерації вільних народів. Народи, за Ю. Бачинським, домагаються самостійності не для того, щоб ізолюватися від решти світу, але щоб повніше розвинулися культурно й економічно, посісти гідне місце в майбутній «всесвітній людській родині». Разом з тим, держава, як суспільний інститут, завершить своє існування. Держава є лише засіб для вільного та культурного розвитку кожного народу. Замість державної системи правління виникнуть нові інтегровані системи правління. Нації асимілюються та зникне розшарування між соціальними класами. Національна єдність уступить місце інтернаціональній єдності, як найвища єдність людського роду. Виникне потреба у формуванні міжнародних інтернаціональних інституцій, які будуть функціонувати на нових управлінських засадах [4, с. 21].

Висновок. Юліан Бачинський у своїй праці «*Україна irredenta*» вперше систематично обґрунтував економічні передумови української незалежності. Він наголошував, що лише суверенна держава зможе ефективно використовувати свої ресурси, розвивати промисловість і гарантувати соціальну справедливість. Його ідеї стали важливим елементом української політичної думки кінця ХІХ – початку ХХ століття, вплинувши на формування економічної стратегії українського визвольного руху. Його концепція самостійної української економіки залишається актуальною й сьогодні, адже питання економічної незалежності є одним із ключових аспектів державного суверенітету.

Список використаних джерел

1. Юліан Бачинський Матеріали е-Бібліотеки «Україніка». URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4816>
2. Бачинський Ю. Україна irredenta. Львів, 1895. 237 с.
3. Кірюхін Д. Незвичний марксизм. URL: <https://vpered.wordpress.com/>
4. Історія ідей і концепцій державної влади та публічного управління в Україні: Енциклопедичний довідник / За заг. ред. Ярмистого М. В. Чернівці : Букрек, 2016 . 272 с. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/naukova-dumka/956/>